

नेपाल राजपत्र

भाग २

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड २२] काठमाडौं, फाल्गुण २३ गते २०२६ साल [अतिरिक्ताङ्क ५४

श्री ५ को सरकार
कानून तथा न्याय मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र बीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले बनाइबस्नेको तत्त्व लेखिएबमोजिमको ऐन संबन्धाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

२०२६ सालको ऐन नं. १७

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध
बिरुदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर
ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम
उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र
ॐरामपट्ट परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रवल
गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री
श्रीमन्महाराजाधिराज वीरेन्द्र बीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा
समरविजयिनाम् ।

३८९

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

छापाखाना र प्रकाशन सम्बन्धी ऐनलाई संशोधन गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना:- छापाखाना र प्रकाशन सम्बन्धी ऐन, २०१६ (यसपछि "मूल ऐन" भनिएको)

लाई संशोधन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले यो ऐन बनाइबस्नेको छ ।

१ संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:- (१) यस ऐनको नाम "छापाखाना र प्रकाशन सम्बन्धी (तेस्रो संशोधन) ऐन, २०२६" रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. मूल ऐनको दफा २ मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा २ को खण्ड (च) को सट्टा देहायको खण्ड (च) राखिएको छ:-

(च) "अनधिकृत प्रकाशन" भन्नाले छापाखाना र प्रकाशन रजिष्ट्रेशन ऐन २०१६ बमोजिम रीतपूर्वकको कागज गरी नसक्दै वा रीतपूर्वक प्राप्त गरेको कागज वा प्रमाण-पत्र रद्द भएको अवस्थामा प्रकाशित गरेको वा यो ऐन बमोजिम धरोट मागिएकोमा धरोट दाखिल नगरी वा मनाही गरिएको अवधिमा प्रकाशित भएको वा जफत हुने भनी आदेश भएको समाचार पत्र, समाचार पत्रिका, किताप वा लिखतपत्रलाई जनाउँछ ।

३. मूल ऐनको दफा ५ मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा ५ को उपदफा (३) को सट्टा देहायको उपदफा (३) राखिएको छ:-

(३) यस ऐनको अन्य दफामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि उपदफा (२) बमोजिम निर्णय भएपछि छापाखाना र प्रकाशन रजिष्ट्रेशन ऐन २०१६ बमोजिम यस्तो छापाखानाको धनी वा प्रकाशकले गरेको कागज र पाएको प्रमाण-पत्र स्वतः रद्द हुनेछ ।

४. मूल ऐनको दफा ६ मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा ६ को सट्टा देहायको दफा ६ राखिएको छ:-

६. वेरीतको छापाखाना राखेमा वा अनधिकृत प्रकाशन गरेमा हुने सजाय:-

(१) दफा ३ वा ४ बमोजिम धरोट बुझाउन आदेश दिएको भन्दा नाघेपछि वा दफा ५ बमोजिम छापाखानाको धनी वा प्रकाशकले गरेको कागज वा प्रमाण-पत्र रद्द भएपछि वा दफा ६ बमोजिमको आदेश भएपछि वा दफा ७ को उपदफा (२) बमोजिम मनाही गरेपछि वा दफा ८ को उपदफा (२) बमोजिम कागज वा प्रमाण-पत्र रद्द भएपछि कुनै किताप, समाचार पत्र, समाचार

३८२

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

पत्रिका वा अरु कुनै किसिमको लिखतपत्र छापी प्रकाशन गरेमा तीन महीनासम्म कैद वा तीन हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा दुवै सजाय हुन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) उल्लंघन गरी प्रकाशन गरेको सबै कागजात जफत हुनेछ ।

५. मूल ऐनको दफा १७ मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा १७ को सट्टा देहायको दफा १७ राखिएको छ:-

१७. आदेशउपर सर्वोच्च अदालतमा निवेदनपत्र दिने:- दफा ५ को उपदफा (१) वा उपदफा (४), दफा ६, दफा ७ को उपदफा (१), दफा ८ को उपदफा (१), दफा ९, दफा १२, दफा १३ वा दफा १६ अन्तर्गत भएको सजाय, जरिवाना, आदेश वा जफतबाट मुक्ति पार्ने व्यक्तिले आदेश हुताई पाउँ भनी त्यस्तो सजाय, जरिवाना, आदेश वा जफत भएको मितिले एक महीनाभित्र सर्वोच्च अदालतमा निवेदन पत्र दिन सक्नेछ र सर्वोच्च अदालतले पनि उपरोक्त दफा वा उपदफाहरूको विपरीत मुद्रण वा प्रकाशन गरे नगरेको कुराको निर्णय गर्नेछ ।

६. मूल ऐनको दफा ३० मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा ३० को सट्टा देहायको दफा ३० राखिएको छ:-

३०. समाचार, आलोचना वा प्रकाशन रोक्न धी ५ को सरकारको अधिकार:-

(१) नेपालको संबिधान बमोजिम स्थापित दलविहित प्रजातान्त्रिक पञ्चायत प्रणालीलाई आघात पुऱ्याउने वा नेपाल अधिराज्यको शान्ति र व्यवस्था वा नेपालको कुनै मित्र राष्ट्र वा अन्तर्राष्ट्रिय संघ वा संस्थासंग भएको सम्बन्धलाई खलल पार्ने वा सार्वजनिक हितको विपरीत काम गर्ने वा त्यस्तो कुराको उद्योग वा दुर्कृताह्न गर्ने वा दफा ५ को उपदफा १ को खण्ड (क) देखि खण्ड (ग) सम्मको कुनै अपराधको बृद्धि गर्ने किसिमको कुनै समाचार, आलोचना वा प्रकाशनलाई रोक लगाउन आवश्यक ठहऱ्याएमा धी ५ को सरकारले त्यस्ता समाचार, आलोचना वा अन्य प्रकाशन रोक्न आदेश दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम आदेश दिनुअघि दफा ३० क. बमोजिम बढन भएको प्रेस काउन्सिलको परामर्श लिनु पर्नेछ । तर सो बमोजिम परामर्श लिन नसकिएको अवस्थामा त्यस्तो आदेश दिएको पैंतीस दिनभित्र प्रेस काउन्सिलसंग परामर्श माग्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम धी ५ को सरकारले दिएको आदेश-बाट मुक्ति पार्ने व्यक्तिले पैंतीस दिनभित्र सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

३८३

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

७. मूल ऐनको दफा ३० क. मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा ३० क. को उपदफा

(१) को खण्ड (ख) र (ग) को सट्टा देहायको खण्ड (ख) र (ग) राखिएको छ:-

(ख) नेपाल पत्रकार संघको सभापति - - - - - सदस्य

(ग) सूचना विभागका निर्देशक - - - - - सदस्य-सचिव

८. मूल ऐनको दफा ३० ग. मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा ३० ग. को उपदफा (२) र (३) को सट्टा देहायको उपदफा (२) र (३) राखिएको छ:-

(२) नेपाल अधिराज्यभर प्रकाशित हुने कुनै पत्र-पत्रिकालाई उपदफा (१) बमोजिम ऋण तथा अन्य कुनै सहूलियत प्रदान गर्नुअघि श्री ५ को सरकार र प्रेस काउन्सिलले वेग्ला वेग्लै वर्षमा एक पटक सबै पत्र-पत्रिकाको मूल्यांकन गर्न सक्नेछ र प्रेस काउन्सिलले मूल्यांकन गर्दा अपनाउने तरिका प्रेस काउन्सिलको राय लिई श्री ५ को सरकारले तोकेबमोजिम हुनेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम श्री ५ को सरकार र प्रेस काउन्सिलले गरेको वेग्ला वेग्लै मूल्यांकनमा प्राप्त अंक जम्मा गर्दा सबभन्दा बढी अंक प्राप्त गर्ने पत्र-पत्रिकालाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

९. मूल ऐनको दफा ३१ मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा ३१ को सट्टा देहायको दफा ३१ राखिएको छ:-

३१. श्री ५ को सरकारले अधिकार सुम्पन सक्ने:- श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी यस ऐन अन्तर्गत आफूले पाएको कुनै वा सबै अधिकार कुनै पदाधिकारीले प्रयोग गर्न पाउने गरी सुम्पन सक्नेछ ।

लालमोहर सदर मिति- २०२६।११।२३।३

आज्ञाले-

चूडामणिराज सिंह मल्ल

श्री ५ को सरकारको सचिव

श्री ५ को सरकारको छापाखानामा मुद्रित ।

३८६

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

नेपाल राजपत्र

भाग २

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड २२] काठमाडौं, फाल्गुण २३ गते २०२६ साल [अतिरिक्ताङ्क ५४ (क)]

श्री ५ को सरकार
कानून तथा न्याय मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पंचायतको सल्लाह र सम्मतिले बनाइबक्सेको तल लेखिएबमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छः—

२०२६ सालको ऐन नं. १८

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदाबली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम लज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐरामपट्ट परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रबल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समर-विजयिनाम् । ३८२

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

नगर निर्माण योजना कार्यान्वयन गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना:- विकासको मूल फुटाउने सम्बन्धमा कुनै क्षेत्रीय विकास केन्द्रको कुनै भागमा विकास क्रमलाई अघि बढाउन तथा सर्वसाधारण जनताको आर्थिक हित, स्वास्थ्य एवं सुविधा कायम राख्न योजनाबद्ध रूपमा नगरको निर्माण योजना गरी आवश्यक भौतिक परियोजना समेत तत्काल कार्यान्वयन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले यो ऐन बनाइबक्सेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:- (१) यस ऐनको नाम “नगर निर्माण योजना कार्यान्वयन ऐन, २०२९” रहेको छ ।

(२) यो ऐन नेपाल अधिराज्यभर लागू हुनेछ ।

(३) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा:- विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा-

(क) “नगर योजना” भन्नाले श्री ५ को सरकारबाट स्वीकृत कुनै क्षेत्रीय विकास केन्द्रको कुनै भागमा नयाँ नगर निर्माण हुने वा भैरहेको नगरको पुनर्निर्माण वा विस्तार वा विकास गर्ने वा त्यस्तो नगरसंग सम्बन्धित योजनामा उल्लिखित क्षेत्रको भौतिक विकासको निमित्त बनेको परियोजना समेत सम्झनु पर्छ ।

(ख) “समिति” भन्नाले दफा ४ बमोजिम गठित समिति सम्झनुपर्छ ।

३. नगर योजनाको स्वीकृति:- यो ऐन बमोजिम कार्यान्वयन हुने कुनै पनि नगर योजना श्री ५ को सरकारबाट स्वीकृत हुनु पर्नेछ र त्यस्तो स्वीकृति प्राप्त भएको कुरा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित भएको मितिदेखि मात्र लागू भएको मानिनेछ ।

४. नगर योजना कार्यान्वयन गर्ने समिति:- (१) श्री ५ को सरकारले स्वीकृत नगर योजना कार्यान्वयन गर्न आवश्यकतानुसार समय समयमा एक वा विभिन्न समितिहरू वा त्यस्तो कुनै समितिको विभिन्न उप-समितिहरू नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी गठन गर्न सक्नेछ ।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम गठन हुने समिति वा उप-समितिहरूको गठन विधि, विघटन, पुनर्गठन वा आवश्यक हैरफेर गर्ने सम्पूर्ण अधिकार श्री ५ को सरकारलाई हुनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ।

५. समितिको अधिकार:- (१) नगर योजना स्वीकृत भएको मितिदेखि नगर योजनाभित्र पर्ने जुनसुकै प्रकारको अचल सम्पत्तिमा देहायको खण्ड (क) बमोजिमको विषयमा समितिको पूर्व स्वीकृति विना कसैले केही गर्न हुंदैन र नगर योजनाको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पर्ने अन्य कुराहरूका अतिरिक्त देहायका अन्य खण्डहरूको विषयका हकमा समितिले नियमित नियन्त्रण वा निषेध गर्ने भनी समय समयमा स्पष्ट-रूपले सूचना गरी आदेश दिन सक्नेछ। त्यसरी आदेश दिएका विषयहरूमा समितिको पूर्व स्वीकृति विना कसैले केही गर्न हुंदैन:-

- (क) कुनै प्रकारको अचल सम्पत्तिमा कुनै प्रकारले लेनदेन, विक्री, वेच विखन, बन्धकी, वण्डागरी टुक्र्याउने वा छुट्याउने वा रजिष्ट्रेशन पास गर्ने,
- (ख) कृषि, प्राकृतिक सम्पदा, वनस्पति, वन-जंगल, जीव-जन्तु, पुरातात्विक, धार्मिक, ऐतिहासिक स्थलहरू र आवादी तथा पर्ती जग्गाहरू एवं अचल सम्पत्तिको उपभोग र प्रयोग गर्ने,
- (ग) कुनै प्रकारको भवन, कार्यालय वा अन्य कुराहरूको नयाँ निर्माण गर्ने वा निर्माण भैरहेकाहरूको निर्माण पूरा गर्ने वा निर्माण भैसकेकाहरूको विस्तार गर्ने वा भत्काउने,
- (घ) कुनै प्रकारको वस्ती, बसोवास वा आवास बनाउने वा बसाउने र मनोरञ्जन, बजार, हाट, उद्योग आदि स्थलहरू बसाल्ने वा बनाउने वा सो कार्य गर्ने,
- (ङ) नगर योजना भित्रको प्राकृतिक सौन्दर्य, पर्यटनको महत्व, दृश्य र जनसाधारणको स्वास्थ्यमा असर पर्ने र कुनै प्रकारले वातावरण दूषित हुन जाने कुराहरू गर्ने,
- (च) यातायातको प्रबन्ध, पुल, बाटोघाटो र त्यसमा प्रयोग हुने यातायातको साधन, वृक्षारोपण, पानी, बत्ती तथा त्यसको प्रयोग गर्ने,
- (छ) समितिले समय समयमा सूचना गरी तोकेका अन्य विषयहरू।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम समितिले स्वीकृति दिने कुनै विषयमा कसैलाई आंशिक वा पूर्णरूपले स्वीकृति दिन वा नदिन वा स्वीकृति दिँदा आवश्यक निर्देशन वा शर्त समेत तोकिदिन सक्नेछ र समिति वा समितिले खटाएको कुनै व्यक्तिलाई सम्पूर्ण रूपमा सुपरिवेक्षण, रेखदेख,

आधिकारिकता ^{३५६०} विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

नियन्त्रण र आवश्यक परे भत्काउन वा रोक समेत लगाउन सक्ने पूर्ण अधिकार हुनेछ ।

(२) उप-दफा (१) र (२) बमोजिमको कुनै कार्य गर्दा चल अचल वस्तुको तथ्यांक लिन, सर्भे गर्न, घर वा जग्गामा प्रवेश गर्न, सम्बन्धित व्यक्तिलाई बुझ्नको अतिरिक्त नगर योजना सम्बन्धित सबै कार्य गर्न समिति वा समितिले खटाएको व्यक्तिलाई पूर्ण अधिकार हुनेछ ।

(४) श्री ५ को सरकारले नगर योजनाभित्र पर्ने कुनै पनि अचल सम्पत्ति प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम प्राप्त वा अधिग्रहण गर्न सक्नेछ ।

६. दण्ड सजाय:- (१) कसैले यस ऐनमा समितिलाई तोकिएको अधिकारको विरोध गर्ने कार्य गरेमा वा श्री ५ को सरकारले यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न बनाएको नियमावली वा जारी गरेको आदेश वा निर्देशनको विरोध गर्ने कार्य गरेमा समिति वा श्री ५ को सरकारले त्यस्तो व्यक्तिलाई नौकसानो भर्न लगाई बढीमा छ हजार रुपैयांसम्म जरिवाना वा छ महीनासम्म कैद वा दुबै सजाय गर्न सक्नेछ ।

तर, यस उप-दफा अन्तर्गत समितिले गरेको दण्ड सजाय उपर मर्का पर्ने व्यक्तिले आफ्नो मर्काको कारण स्पष्ट खोली सजायको सूचना पाएको पैंतिस दिनभित्र श्री ५ को सरकारमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

(२) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमावली वा यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्नको लागि दिइएको आदेश, निर्देशन बमोजिम असल नियतले गरेको कुनै कार्यको लागि समिति वा समितिले खटाएको कुनै व्यक्ति वा श्री ५ को सरकार वा श्री ५ को सरकारले खटाएको कुनै व्यक्ति उपर कुनै अदालतमा नालीस वा उजुर लाग्ने छैन ।

७. नियमावली तथा अधिकार प्रत्यायोजन:- यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्नको लागि श्री ५ को सरकारले नियमावली बनाउन सक्नेछ र यस ऐन वा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम प्राप्त अन्य आवश्यक अधिकारहरू समिति वा समितिको कुनै व्यक्ति वा अन्य अधिकारीलाई नियमावलीमा तोकिए बमोजिम वा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी श्री ५ को सरकारले अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

८. श्री ५ को सरकारले आदेश वा निर्देशन दिन सक्ने:- यो ऐन बमोजिम नगर योजनाको उद्देश्य पूर्ति तथा कार्यान्वयन गर्नको लागि श्री ५ को

सरकारले समिति वा अन्य कार्यालय वा व्यक्तिलाई आवश्यक आदेश वा निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो आदेश वा निर्देशन पालन गर्नु सम्बन्धित सबैको कर्तव्य हुनेछ ।

९. यो ऐन बमोजिम हुने:- यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गतको नियमावली वा दफा ८ अन्तर्गतको आदेश वा निर्देशनमा लेखिएका कुराहरूमा सोही बमोजिम र अरुमा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम हुनेछ ।
१०. नगर निर्माण योजना कार्यान्वयन अध्यादेश, २०२९ निष्कृत्य भएपछि त्यसको परिणाम:- नगर निर्माण योजना कार्यान्वयन अध्यादेश, २०२९ निष्कृत्य भएपछि अर्को अभिप्राय नदेखिएमा सो निष्कृत्यताले:-

- (क) निष्कृत्य हुँदाको वखत चल्ती नभएको वा कायम नरहेको कुनै कुरा पनि जगाउने छैन,
- (ख) सो अध्यादेश बमोजिम चालू भएको कुरा वा सो बमोजिम रित पुऱ्याई अधिनै गरिएको कुनै काम वा भोगी सकेको कुनै सजायलाई असर पार्ने छैन,
- (ग) सो अध्यादेश बमोजिम पाएको, हासिल गरेको वा भोगेको कुनै हक, सुविधा, कर्तव्य वा दायित्वमा असर पार्ने छैन,
- (घ) सो अध्यादेश विरुद्ध गरेको कुनै अपराधमा गरिएको कुनै दण्ड सजाय वा जफतलाई असर पार्ने छैन, र
- (ङ) माथि लेखिएको कुनै त्यस्तो हक, सुविधा, कर्तव्य, दायित्व, दण्ड सजाय वा जफतका सम्बन्धमा भएको कुनै कानूनी कारवाही वा उपायमा असर पार्ने छैन र उक्त अध्यादेश कायम रहे सरह त्यस्तो कुनै कानूनी कारवाही वा उपायलाई शुरु गर्न, जारी राख्न वा लागू गर्न सकिनेछ र त्यस्तो दण्ड सजाय पनि गर्न सकिनेछ ।

लालमोहर सदर मिति-२०२६।११।२३।३

आज्ञाले-

चूडामणिराज सिंह मल्ल
श्री ५ को सरकारको सचिव

३८९

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ।

